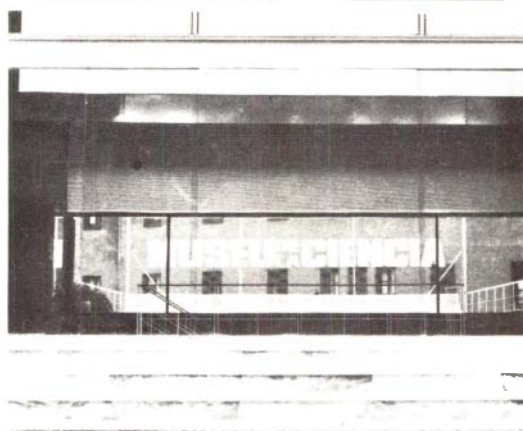

ELS MUSEUS DE LA CIÈNCIA I EL SEU ESPILL

El Museu de la Ciència de Barcelona
(Font: Museu de la Ciència)

6 (206/novembre 1980

ciència 4)

Si l'interès pels museus fos un índex de la voluntat d'un poble a favor de la conservació del seu patrimoni i l'interès per la ciència indicador de la vocació de futur d'una col·lectivitat nacional, gosariem afirmar amb Jaume Sisa que, en aquesta terra de la Mediterrània occidental, qualsevol nit pot sortir el sol.

Diem això pensant que si disposéssim d'una imaginària borsa o un no menys imaginari *hit-parade* de valors i signes culturals de l'any 1980, hom constataria fàcilment l'irresistible ascens de dos fenòmens culturals coneguts però fins ara poc reconeguts: els *museus* i la *ciència* i, àdhuc, l'aparició d'un fet cultural de tipus nou, que és fill natural i modern dels anteriors: els *museus de la ciència*.

Per a fer un assaig d'interpretació del significat d'aquests nous fenòmens culturals dins la nostra societat catalana, de bell antuvi hauríem de recordar que el *museu* constitueix un invent relativament modern, fill de la Il·lustració, que es comença a consolidar a casa nostra en l'etapa de la Renaixença. Com tots sabem, la Renaixença fou un període en el qual, sota l'esperit de la revolució burgesa, es va començar a desvetllar la consciència d'un poble que cercava en les arrels del seu passat i en l'àmbit del seu present els elements d'identitat nacional que li permetessin iniciar un procés d'institucionalització política i cultural a l'alçada dels temps moderns, orientant-lo amb una clara vocació de futur com a nació.

Hom inicià així a Catalunya i en altres països de parla catalana una mena de gegantí inventari o catàleg dels elements presents dins el propi espai històric i geogràfic. Elements, peces, objectes i espècimens tan diversos com els que podien furnir les excavacions d'Empúries, les esglésies i els monestirs romànics pirinencs o la revolució de la fauna, la flora i gea de les terres catalanes. De la recol·lecció i la classificació sistemàtica de les peces recollides nasqueren les primeres col·leccions i els primers museus, com a noves institucions culturals a l'abast de tothom, i, en aquest sentit, complementàries de la labor pedagògica de les escoles i les universitats.

Aquest esforç museístic ha estat a casa nostra notable i ininterromput durant el present segle XX. L'oportuna publicació de la *Guia dels Museus de Catalunya*, editada recentment per la Caixa de Pensions "la Caixa", ens forneix un recull gairebé exhaustiu dels museus existents al Principat i constitueix un veritable espill o mirall en relació amb l'arqueologia cultural de la pròpia societat catalana.

Ara bé, aquesta important labor museística realitzada a Catalunya i que ens situa a l'alçada dels països culturalment més avançats, restaria incompleta i presonera d'una ja avui envellida concepció tradicional dels museus si no anés complementada i àdhuc superada per la creació de noves institucions que responguin al concepte actual i modern dels *museus de la ciència* com a centres culturals i participatius. El que ens cal ara és la creació i la posada en servei d'un nou tipus d'institució que, més que una col·lecció d'objectes i espècimens ben classificats i pedagògicament comentats, constitueixin un veritable centre d'investigació i d'educació popular en el qual el visitant jugui més el paper d'actor que d'espectador.

En aquest sentit, dues notícies de les quals la premsa s'ha fet ja ampli ressò, ens permeten ser optimistes sobre la capacitat de reacció de la nostra societat davant del repte cultural que significa la creació d'aquest nou tipus d'institucions.

D'una banda hi ha el projecte de creació d'un *Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya*, impulsat per l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya sobre la base de recuperar un projecte (el Museu Tècnic) que, amb un gran criteri de modernitat i amb propòsits pedagògics, fou plantejat per la Generalitat l'any 1937 i que les circumstàncies polítiques varen fer impossible. Les recents declaracions del senyor Max Cahner, conseller de Cultura de la Generalitat, en el sentit de donar suport institucional a aquest projecte són esperançadores.

En segon lloc, cal alegrar-se i felicitar públicament els promotors del nou *Museu de la Ciència*, creat per iniciativa de l'Obra Social de "la Caixa", que han tingut l'encert de crear un veritable *Science Center* a Barcelona al servei de tots els ciutadans. Es tracta d'una experiència inèdita al nostre país que pot permetre que el visitant es faci protagonista de les experiències i els fenòmens del món de la ciència mitjançant mòduls i aparells manipulables per ell mateix que invoquen la seva participació activa en la comprensió de les lleis científiques. Si a això sumem la creació dins del Museu de la Ciència del primer *Planetari* que s'obre al públic en el nostre país, la construcció d'un auditori i la realització de futures exposicions permanents i itinerants sobre temes científics i tecnològics, haurem de concloure que ens trobem davant d'una iniciativa altament positiva que ha de merèixer el suport de tots els ciutadans i que (ciència) fa seva públicament des d'aquestes pàgines.